Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2015 m. balandžio16 d.[1]

Byla C-184/14

A
prieš
B
(Corte suprema di cassazione (Italija) pateiktas prašymas

priimti prejudicinį sprendimą)

„Vaiko interesai — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — 24 straipsnio 2 dalis — Reglamentas (EB) Nr. 4/2009 — Teismų jurisdikcija išlaikymo prievolių srityje — Reikalavimas dėl vaikų išlaikymo, kartu keliamas separacijos procedūroje kitoje nei įprastinės vaikų gyvenamosios vietos valstybėje narėje — Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 — Jurisdikcija santuokos ir tėvų pareigų srityse“

1. Pirmą kartą Teisingumo Teismo prašoma išaiškinti 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje[2] 3 straipsnio c ir d punktus.

2. Ši nuostata numato, kad jurisdikciją nagrinėti su išlaikymo prievolėmis susijusias bylas valstybėse narėse turi teismas, kuris pagal teismo valstybės teisę turi jurisdikciją nagrinėti su asmenų statusu susijusias bylas, jei kartu keliamas reikalavimas dėl išlaikymo, arba teismas, kuris pagal teismo valstybės teisę turi jurisdikciją nagrinėti su tėvų pareigomis susijusias bylas, jei kartu keliamas reikalavimas dėl išlaikymo

3. Šioje byloje *Corte suprema di cassazione* (Kasacinis teismas) (Italija) prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar separacijos procedūroje keliamas reikalavimas dėl nepilnamečių vaikų išlaikymo laikytinas reikalavimu, kuris kartu keliamas ir su asmens statusu, ir su tėvų pareigomis susijusiose bylose. Tokios galimybės atveju jurisdikciją turėtų abu skirtingų valstybių narių teismai, būtent Italijos teismas, į kurį kreiptasi dėl separacijos procedūros, ir Anglijos teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti su tėvų pareigomis susijusias bylas.

4. Šioje išvadoje pateiksiu priežastis, kodėl manau, kad Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tuo atveju, kai iškeliama pagrindinė separacijos byla ir kartu keliamas reikalavimas dėl nepilnamečių vaikų išlaikymo, teismas, turintis jurisdikciją šioje separacijos procedūroje, iš esmės turi jurisdikciją nagrinėti ir reikalavimą dėl nepilnamečių vaikų išlaikymo. Vis dėlto, siekiant užtikrinti vaiko interesus, ši bendroji jurisdikcijos taisyklė netaikoma. Taigi, atsižvelgiant į vaiko interesus, teritorinė jurisdikcija šioje byloje nustatoma vadovaujantis artumo kriterijumi.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 7, 2009, p. 1, ir klaidų ištaisymas OL L 131, 2011, p. 26.

I – **Teisinis pagrindas**

A – *Chartija*

5. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 24 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „Visuose valstybės ar privačių institucijų veiksmuose, susijusiuose su vaikais, pirmiausia turi būti vadovaujamasi vaiko interesais.“ [3]

B – *Reglamentas Nr. 4/2009*

6. Išlaikymo prievolių klausimas nėra naujas Europos Sąjungoje, kadangi jau šeštojo dešimtmečio pabaigoje dauguma Europos Sąjungą įsteigusių valstybių tarpusavyje jau taikė konvencijas [4]. Taigi 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo [5] derybininkai siekė, kad ši konvencija taptų ankstesnių konvencijų tęsiniu [6]. Briuselio konvencijos 5 straipsnio 2 punkte buvo numatyta, kad atsakovui, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra susitariančiosios valstybės teritorijoje, ieškinys dėl išlaikymo gali būti pareikštas kitos susitariančiosios valstybės vietos, kurioje yra kreditoriaus įprastinė arba nuolatinė gyvenamoji vieta, teisme arba teisme, kuris pagal teismo valstybės teisę turi jurisdikciją nagrinėti su asmenų statusu susijusias bylas, jei kartu keliamas reikalavimas dėl išlaikymo, išskyrus atvejus, kai ši jurisdikcija grindžiama vien tik vienos iš šalių pilietybe.

7. Ši nuostata buvo perkelta į 2000 m. gruodžio 22 d. Europos Tarybos reglamentą (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo [7].

8. Europos Sąjunga, turėdama tikslą puoselėti ir plėtoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, ėmėsi teisinių priemonių teisminio bendradarbiavimo civilinėse bylose, turinčiose tarpvalstybinę reikšmę, srityje. Šiuo pagrindu Europos Sąjunga priėmė Reglamentą Nr. 4/2009, kuriuo siekiama palengvinti sprendimo dėl išlaikymo priėmimą kitoje valstybėje narėje, netaikant papildomų formalumų [8].

9. Kaip nustatyta minėto reglamento 44 konstatuojamojoje dalyje, šiuo reglamentu turėtų būti iš dalies pakeistas Reglamentas Nr. 44/2001, pakeičiant to reglamento nuostatas, taikytinas išlaikymo prievolėms. Taigi Reglamentas Nr. 4/2009 yra *lex specialis* Reglamento Nr. 44/2001 atžvilgiu.

10. Pagal Reglamento Nr. 4/2009 1 straipsnio 1 dalį šis reglamentas taikomas „išlaikymo prievolėms, atsirandančioms iš šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminystės“, ir, kaip nurodyta 11 konstatuojamojoje dalyje, „išlaikymo prievolės“ terminas turėtų būti aiškinamas autonomiškai.

11. Tuo tikslu šiame reglamente įtvirtina bendrųjų taisyklių sistema, visų pirma jurisdikcijų kolizijos atvejais, kuria nustatomos bendrosios taisyklės išlaikymo prievolių srityje.

3 — Toliau – Chartija.

4 — 1956 m. birželio 20 d. Niujorko konvencija dėl išlaikymo išieškojimo užsienyje ir 1958 m. balandžio 15 d. Hagos konvencija dėl sprendimų, susijusių su išlaikymo pareigomis vaikams, pripažinimo ir vykdymo.

5 — Konvencija, iš dalies pakeista vėlesnėmis konvencijomis dėl naujų valstybių narių prisijungimo (toliau – „Briuselio konvencija“) (OL L 299, 1972, p. 32).

6 — Žr. Jenard pranešimo dėl 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose 24 ir 25 punktus (OL C 59, 1979, p. 1).

7 — OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42. Žr. Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 2 punktą.

8 — Žr. to paties reglamento 9 konstatuojamąją dalį.

12. Reglamento 3 straipsnyje nustatyta:

„Jurisdikciją nagrinėti su išlaikymo prievolėmis susijusias bylas valstybėse narėse turi:

a) tos vietos, kurioje yra atsakovo įprastinė gyvenamoji vieta, teismas; arba

b) tos vietos, kurioje yra kreditoriaus įprastinė gyvenamoji vieta, teismas; arba

c) teismas, kuris pagal teismo valstybės teisę turi jurisdikciją nagrinėti su asmenų statusu susijusias bylas, jei kartu keliamas reikalavimas dėl išlaikymo, išskyrus atvejus, kai ši jurisdikcija grindžiama vien tik vienos iš šalių pilietybe; arba

d) teismas, kuris pagal teismo valstybės teisę turi jurisdikciją nagrinėti su tėvų pareigomis susijusias bylas, jei kartu keliamas reikalavimas dėl išlaikymo, išskyrus atvejus, kai ši jurisdikcija grindžiama vien tik vienos iš šalių pilietybe.“

13. Reikia pridurti, kad Jungtinė Karalystė ir Šiaurės Airija nedalyvavo priimant Reglamentą Nr. 4/2009, tačiau vėliau pripažino jo taikymą [9].

C – *Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003*

14. Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 [10] tikslas – laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje suvienodinti tarptautinės jurisdikcijos pagrindus santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacija), santuokos pripažinimo negaliojančia ir tėvų pareigų srityse.

15. Pagal Reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio 3 pastraipos e punktą šis reglamentas netaikomas išlaikymo pareigoms.

16. Reglamento 3 straipsnio 1 pastraipos b punkte nurodyta, kad bylose, susijusiose su santuokos nutraukimu, gyvenimu skyrium (separacija) ir santuokos pripažinimu negaliojančia, jurisdikciją turi teismai, esantys toje valstybėje narėje, kurios pilietybę turi abu sutuoktiniai, arba šiuo atveju Jungtinės Karalystės ir Airijos, kur yra abiejų sutuoktinių „nuolatinė gyvenamoji vieta“.

17. Minėto reglamento 12 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Jurisdikcijos pagrindai, susiję su tėvų pareigomis, nustatyti šiame reglamente, yra suformuluoti kuo labiausiai atsižvelgiant į vaiko interesus, ypač į artumo kriterijų. Tai reiškia, kad jurisdikcija turėtų pirmiausiai priklausyti vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybei narei, išskyrus tam tikrus vaiko gyvenamosios vietos pakeitimo atvejus arba pagal tėvų pareigų turėtojų susitarimą.“

18. Reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Valstybės narės teismai turi jurisdikciją bylose, susijusiose su tėvų pareigomis vaikui, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta tuo metu, kai byla patenka jų žinion, yra toje valstybėje narėje.“

9 — Šiuo klausimu žr. 2009 m. birželio 8 d. Komisijos sprendimą 2009/451/EB dėl Jungtinės Karalystės ketinimo pripažinti Reglamentą Nr. 4/2009 (OL L 149, p. 73).

10 — 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243).

II – **Pagrindinės bylos aplinkybės ir prejudicinis klausimas**

19. A ir B yra Italijos piliečiai, yra susituokę ir turi du nepilnamečius vaikus, kurie taip pat yra Italijos piliečiai. Visų keturių šios šeimos narių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Londone (Jungtinė Karalystė). Vaikai gyvena su motina.

20. 2012 m. vasario 28 d. A ieškiniu kreipėsi į *Tribunale di Milano* (Milano apylinkės teismas) (Italija), kad būtų priimtas sprendimas dėl jo ir jo žmonos separacijos dėl pastarosios kaltės, nepilnamečių vaikų globą pavedant abiem tėvams, jų gyvenamąją vietą nustatant pas motiną. A pasisiūlė vaikams išlaikyti kas mėnesį skirti 4 000 EUR.

21. Savo ruožtu B pateikė priešpriešinį reikalavimą ir paprašė šio teismo priimti sprendimą dėl jos ir jos vyro separacijos dėl pastarojo kaltės ir iš jo priteisti kas mėnesį mokėti 18 700 EUR vaikams išlaikyti. Be to, B tvirtino, kad Italijos teismas neturi jurisdikcijos spręsti dėl nepilnamečių globos sąlygų, jų gyvenamosios vietos, jų lankymo ir išlaikymo sumos dydžio. Jos nuomone, pagal Reglamentą Nr. 2201/2003 šie klausimai turi būti sprendžiami Anglijos teisme, nes abu sutuoktiniai visą laiką gyveno Londone, ten gimė jų nepilnamečiai vaikai ir ten yra jų nuolatinė gyvenamoji vieta.

22. 2012 m. lapkričio 16 d. nutartyje *Tribunale di Milano* nurodė, kad Italijos teismo jurisdikcija, sprendžiant pateiktą separacijos prašymą, yra neginčytina, nes tai patvirtina Reglamento Nr. 2201/2003 3 straipsnis. Tačiau, remdamasis šio reglamento 8 straipsnio 1 dalimi, minėtas teismas pripažino Anglijos teismo jurisdikciją spręsti klausimus, susijusius su tėvų pareigomis, nes vaikų nuolatinė gyvenamoji vieta yra Londone.

23. Nagrinėdamas reikalavimus dėl sutuoktinių ir vaikų išlaikymo *Tribunale di Milano* rėmėsi Reglamentu Nr. 4/2009, visų pirma jo 3 straipsniu. Taigi, teismas patvirtino turintis jurisdikciją nagrinėti B reikalavimą dėl B išlaikymo, kadangi jis keliamas kartu su byla, susijusia su asmenų statusu. Tačiau teismas konstatavo, kad neturi jurisdikcijos nagrinėti reikalavimo dėl nepilnamečių vaikų išlaikymo, remdamasis tuo, kad šis reikalavimas yra keliamas kartu su byla, susijusia ne su asmens statusu, bet su tėvų pareigomis, todėl jurisdikciją turi Anglijos teismas.

24. Tokią Italijos teismo nutartį dėl jurisdikcijos A apskundė *Corte suprema di cassazione* remdamasis vieninteliu pagrindu, t. y. tuo, kad Italijos teismo jurisdikcija nagrinėti mažamečių vaikų išlaikymo klausimą gali taip pat būti laikoma susijusia su separacijos byla, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio c punktą.

25. Abejodamas dėl reglamento aiškinimo, *Corte suprema di cassazione* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar, remiantis prevencijos kriterijumi, per sutuoktinių separacijos procedūrą pateiktas reikalavimas dėl vaikų išlaikymo, kuris buvo pateiktas kartu su prašymu dėl separacijos, gali būti nagrinėjamas tiek separacijos bylą sprendžiančio teismo, tiek ir to, kuris turi priimti sprendimą dėl tėvų pareigų, ar vis dėlto jį turi nagrinėti pastarasis teismas, nes abu skirtingi veiksniai, nurodyti jau ne sykį minėto 3 straipsnio c ir d punktuose, yra alternatyvūs (tai yra, taikant vieną, kitas būtinai atmetamas)?“

III – **Analizė**

26. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio c ir d punktai, turi būti aiškinami taip, kad reikalavimas dėl nepilnamečių vaikų išlaikymo, pateiktas kartu su prašymu dėl sutuoktinių separacijos, gali būti nagrinėjamas tiek teismo, turinčio jurisdikciją nagrinėti su asmens statusu susijusias bylas, tiek teismo, turinčio jurisdikciją nagrinėti su tėvų pareigomis susijusias bylas.

27. Iš tikrųjų, norint atsakyti į pateiktą klausimą reikia išnagrinėti keletą aspektų. Visų pirma, ar klausimas dėl vaikams skiriamo materialinio išlaikymo nustatymo ir padalijimo neatsiejamas nuo bylos dėl bendro jų tėvų gyvenimo nutraukimo? Antra, kokių pasekmių tai turės teismų, kuriuose iškelta tokia byla dėl bendro gyvenimo nutraukimo, jurisdikcijai?

28. Mano nuomone, vadovavimasis vaiko interesų sąvoka lemia atsakymo į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą pobūdį. Taigi, remdamasis šiuo esminiu principu, performulavau klausimą taip, kad vaikas būtų šios problematikos centre.

29. Atsižvelgiant tiek į teisės aktus, tiek ir į Teisingumo Teismo praktiką, nekyla abejonių, kad ši sąvoka imperatyviai papildo šeimos teisę, kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjamas ginčas susijęs su vaiko padėtimi.

30. Šiuo atveju primenu, kad Chartijos 24 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „Visuose valstybės ar privačių institucijų veiksmuose, susijusiuose su vaikais, pirmiausia turi būti vadovaujamasi vaiko interesais.“ Chartijos taikymas šioje byloje negali būti ginčijamas.

31. Be to, Teisingumo Teismas jau ne kartą pažymėjo šio principo svarbą.

32. Sprendime *Rinau*[11] Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad Reglamentas Nr. 2201/2003 pagrįstas koncepcija, pagal kurią pirmiausia turi būti vadovaujamasi vaiko interesais[12]. Neseniai Teisingumo Teismas nusprendė, kad būtina užtikrinti vaiko interesų apsaugą nustatant vaiko nuolatinę gyvenamąją vietą[13].

33. Be to, būtina pažymėti, jog Teisingumo Teismas siekia užtikrinti, kad Reglamento Nr. 2201/2003 nuostatų aiškinimas atitiktų Chartijos 24 straipsnį, ypač vaiko interesus. Iš tikrųjų, Sprendime *Aguirre Zarraga*[14] Teisingumo Teismas nusprendė, jog „kadangi Reglamentas Nr. 2201/2003 negali prieštarauti šiai chartijai, jo 42 straipsnio, kuriuo įgyvendinama vaiko teisė būti išklausytam, nuostatas reikia aiškinti atsižvelgiant į [Chartijos] 24 straipsnį“[15].

34. Dar didesnę pažangą šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas padarė Sprendime *McB*[16], tikrindamas, ar su Chartijos 24 straipsniu suderinamas jo pateiktas Reglamento Nr. 2201/2003 išaiškinimas[17]. Šiame sprendime Teisingumo Teismas pažymėjo, jog iš šio reglamento 33 konstatuojamosios dalies matyti, kad šiuo reglamentu pripažįstamos pagrindinės laisvės ir laikomasi Chartijos principų, siekiant, visų pirma, užtikrinti pagarbą pagrindinėms vaiko teisėms, išdėstytoms Chartijos 24 straipsnyje. Taigi, minėto reglamento nuostatų negalima aiškinti taip, kad jos pažeistų pagrindinę vaiko teisę [reguliariai palaikyti asmeninius santykius ir tiesioginius ryšius su abiem tėvais], kurios laikymasis neginčijamai susipina su vaiko interesais[18]. Iš to Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad tokiomis aplinkybėmis reikia patikrinti, ar Chartijos, kurios paisymą Teisingumo Teismas privalo užtikrinti, 24 straipsnis prieštarauja šio sprendimo 44 punkte pateiktam Reglamento Nr. 2201/2003 išaiškinimui[19].

11 — C-195/08 PPU, EU:C:2008:406.

12 — 51 punktas.

13 — Žr. Sprendimą *C* (C-376/14 PPU, EU:C:2014:2268, 56 punktas). Taip pat dėl atsižvelgimo į vaiko interesus Teisingumo Teismui aiškinant Reglamentą Nr. 2201/2003 žr. sprendimus *A* (C-523/07, EU:C:2009:225), *Detiček* (C-403/09 PPU, EU:C:2009:810), *Purrucker* (C-256/09, EU:C:2010:437) ir *Mercredi* (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829).

14 — C-491/10 PPU, EU:C:2010:828.

15 — 60 punktas ir nurodyta teismų praktika. Išskirta mano.

16 — C-400/10 PPU, EU:C:2010:582.

17 — Šiuo klausimu žr. A. Devers, „Les praticiens et le droit international privé européen de la famille“, *Revue Europe*, Nr. 11, 2013 m. lapkričio 11 d., 9 analizės 22 ir paskesni punktai.

18 — 60 punktas.

19 — 61 punktas.

35. Iš šių paaiškinimų išplaukia vienareikšmiška išvada. Vaiko interesai turi būti laikomi orientyru taikant ir aiškinant Europos Sąjungos teisės aktus. Šiuo atžvilgiu Vaiko teisių komiteto prie JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro (toliau – VŽTKB) žodžiai yra itin teisingi. Iš tiesų jis primena, kad „[vaiko interesai] yra standartas, tikslas, gairė, orientacinė sąvoka, kuri turi daryti įtaką visiems teisės aktams, politikos kryptims, vidaus sprendimams, taip pat vaikams skiriamam biudžetui, juose vyrauti ir atsispindėti“ [20].

36. Teismo praktika, susijusi su Reglamentu Nr. 2201/2003, be jokios abejonės, gali būti pritaikyta Reglamentui Nr. 4/2009. Būtų nesuvokiama, kodėl šio principo, kuris svarbus daugeliui pagrindinių vaiko teisių, apimtis galėtų skirtis pagal svarstomą šeimos teisės sritį, kai vaikas yra tiesiogiai susijęs su bet kuria iš šių sričių.

37. Atsižvelgdamas į šias pastabas, manau, jog galiu pateikti paaiškinimų atsakydamas pirmąją *Corte suprema di cassazione* klausimo, kurį performulavau, dalį.

38. Šiuo atveju reikia išaiškinti Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio c punktą.

39. Remiantis Komisijos nuomone, šio reglamento 3 straipsnio d punkte nustatytas siejamasis kriterijus gali būti taikomas tik nepilnamečių vaikų išlaikymo prievolėms, aiškiai susijusioms su tėvų pareigomis, o minėto reglamento 3 straipsnio c punkte nurodytas siejamasis kriterijus taikomas tik sutuoktinių išlaikymo prievolėms.

40. Šis vertinimas man nepriimtinas dėl toliau pateikiamų priežasčių.

41. Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio struktūra man neatrodo nereikšminga. Šio reglamento 3 straipsnio a ir b punktuose numatyti du jurisdikcijos pagrindai, taikomi pagrindinėje byloje dėl išlaikymo prievolių. Šiuo atveju teismo jurisdikcija nustatoma pagal atsakovo įprastinę gyvenamąją vietą arba pagal kreditoriaus įprastinę gyvenamąją vietą.

42. Minėto reglamento 3 straipsnio c ir d punktuose numatyti kiti du jurisdikcijos pagrindai taikomi situacijose, kai byloje, susijusioje su asmenų statusu arba su tėvų pareigomis, kartu keliamas ir reikalavimas dėl išlaikymo.

43. Akivaizdu, jog nesusituokusio, vedusio, gyvenančio skyrium ar išsituokusio asmens padėtis yra susijusi su asmenų statusu ir daro įtaką tretiesiems asmenims.

44. Taip pat akivaizdu, kad po santuokos nutraukimo ar separacijos sutuoktiniai gyvena skyrium ir šeima išyra, todėl ne tik savaime, bet ir ypač dėl teisinių priežasčių kyla klausimas dėl vaikams skiriamo išlaikymo nustatymo ir šios pareigos paskirstymo. Be jokios abejonės, negaliu paneigti šios rūšies bylų egzistavimo kasdieniame gyvenime, todėl privalau pripažinti, kad vaikams skiriamo išlaikymo nustatymas ir iš to kylančios pareigos paskirstymas yra savaiminė ir natūrali pasekmė byloje dėl bendro gyvenimo nutraukimo. Teisine prasme tai yra neginčijamai susiję.

45. Kokios yra šios pirmosios išvados pasekmės? Toliau reikia nagrinėti performuluoto klausimo antrąją dalį.

46. Šiuo atveju turi būti vadovaujamasi vaiko interesais, kaip pagrindiniu principu.

20 — Žr. „Article 3: Intérêt supérieur de l'enfant“, *Revue Droit de la famille*, Nr. 11, 2006 m. lapkritis, 16 dokumentas (dėl 1989 m. lapkričio 20 d. Niujorke pasirašytos ir visų ES valstybių narių ratifikuotos Vaiko teisių konvencijos 3 straipsnio). Šio 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta: „Imantis bet kokių su vaiku susijusių veiksmų, nesvarbu, ar tai darytų valstybinės ar privačios įstaigos, užsiimančios socialiniu aprūpinimu, teismai, administracijos ar įstatymų leidimo organai, svarbiausia – vaiko interesai.“

47. Iš tiesų manau, kad sprendimas atskirti vienoje valstybėje narėje nagrinėjamą skyrybų bylą nuo vaikų išlaikymo bylos, kurioje jurisdikciją turėtų kitos valstybės narės teismas, visiškai prieštarauja vaiko interesams.

48. Norint tuo įsitikinti, reikėtų manyti, kad šios sistemos teisinė logika yra tokia, kad teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti reikalavimą dėl išlaikymo, privalėtų laukti, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl bendro gyvenimo nutraukimo (separacija arba skyrybų byla). Tai reikštų, kad neišvengiamai tam tikrą laikotarpį vaikų padėtis būtų neapibrėžta.

49. Nors šiuo atveju teismas, nagrinėjantis su santuokiniais ryšiais susijusį prašymą, priimtų sprendimą taikyti laikinąsias apsaugos priemones, dėl proceso etapų tęstinumo susidarytų su pirmiau minėtais principais nesuderinami terminai, nes priemonės būtų priimamos neterminuotam laikotarpiui, taip pažeidžiant vaiko interesų principą.

50. Papildomai galima pridurti, kad vaikai, kurių tėvai lieka gyventi jų pilietybės valstybėje narėje, neatsiduria šioje akivaizdžiai nepalankioje situacijoje. Kitaip sakant, vaikai, kurių ketinantys išsituokti arba gyventi skyrium tėvai nepasinaudojo laisvo judėjimo ir įsisteigimo laisve ir neišvyko iš jų kilmės valstybės narės, neatsiduria nepalankioje padėtyje.

51. Todėl jurisdikciją nagrinėti tiek pagrindinę bylą dėl bendro gyvenimo nutraukimo, tiek vaikui svarbius kartu keliamus reikalavimus būtina suteikti tam pačiam teismui. Svarbiausia užduotis yra nustatyti jurisdikciją turintį teismą, o tai darant vėlgi būtina vadovautis vaiko interesų sąvoka. Iš karto kyla pati paprasčiausia mintis viską pavesti tėvų ištuokos bylą nagrinėjančio teismo jurisdikcijai.

52. Ši paprasta mintis slepia realią problemą. Iš tikrųjų, Reglamento Nr. 2201/2003 3 straipsnio 1 dalies b punktu tėvams paliekama pasirinkimo galimybė, įskaitant galimybę, kuria šiuo atveju jie pasinaudojo, kreiptis į teismą, turintį jurisdikciją, atsižvelgiant į abiejų sutuoktinių pilietybę. Tačiau, Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio c ir d punktuose aiškiai atmetama tokia jurisdikcija tiek su asmens statusu susijusioje byloje, jei kartu keliamas reikalavimas dėl išlaikymo, tiek su tėvų pareigomis susijusioje byloje, jei kartu keliamas reikalavimas dėl išlaikymo.

53. Tuo remiantis, abu reglamentai yra priešingi poliai – juose nustatomas bylų atskyrimas kaip išeitis, kuri, kaip pirma minėjau, negali būti taikoma.

54. Iš esmės tik atrodo, kad esama prieštaravimo. Iš tikrųjų, privalomas vadovavimasis vaiko interesais pateisina galimą Reglamento Nr. 2201/2003 netaikymą. Pakanka priminti šios išvados 32–34 punktuose minėtą Teisingumo Teismo praktiką.

55. Be to, reglamento 12 konstatuojamojoje dalyje nustatyta: „Jurisdikcijos pagrindai, susiję su tėvų pareigomis, nustatyti šiame reglamente, yra suformuluoti kuo labiausiai atsižvelgiant į vaiko interesus, ypač į artumo kriterijų. Tai reiškia, kad jurisdikcija turėtų pirmiausiai priklausyti vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybei narei, išskyrus tam tikrus vaiko gyvenamosios vietos pakeitimo atvejus arba pagal tėvų pareigų turėtojų susitarimą.“

56. Taigi, reikia atsižvelgti būtent į šį artumo kriterijų.

57. Iš tikrųjų, tuo remiantis Reglamentas Nr. 2201/2003 ir Reglamentas Nr. 4/2009 gali būti suderinami šioje srityje.

58. Taikant artumo kriterijų, glaudžiai susijusį su vaiko interesais, reikalaujama vaiko gyvenamosios vietos teismą pasirinkti kaip jurisdikciją byloje turintį teismą. Taip paaiškinama, kodėl į Reglamentą Nr. 4/2009 buvo neįtraukta jurisdikcija, grindžiama tik vieno iš tėvų pilietybe, sprendžiant dėl išlaikymo išmokų ar tėvų pareigų, kadangi priešingu atveju tai pažeistų artumo kriterijų, o kartu ir vaiko interesus.

59. Šiuo atveju ir dėl tos pačios priežasties Reglamento Nr. 2201/2003 12 konstatuojamojoje dalyje nurodytas dominuojantį pobūdį turintis artumo kriterijus reikalauja pasirinkti jurisdikciją pagal sutuoktinių nuolatinę gyvenamąją vietą iš to paties reglamento 3 straipsnyje nustatytų teismo jurisdikcijos pagrindų. Svarbu patikslinti, kad nuolatinės gyvenamosios vietos kriterijus yra pirmas minėto reglamento 3 straipsnio sąraše.

60. Akivaizdu, kad sutuoktinių nuolatinė gyvenamoji vieta atitinka šeimos ir, žinoma, vaikų gyvenamąją vietą prieš separaciją.

61. Taip artumo kriterijaus reikalavimas būtų įvykdytas. Galiausiai, abejojant dėl Reglamento Nr. 2201/2003 ir Reglamento Nr. 4/2009 suderinamumo šiuo konkrečiu klausimu, pakanka Reglamento Nr. 4/2009 *lex specialis* pobūdžio, kad ginčas būtų išspręstas remiantis mano pasiūlytu išaiškinimu.

62. Taigi, manau, kad susidariusią padėtį galima apibūdinti vaikus auginančios poros skyrybų arba separacijos kontekste, t. y. kad pradinio išlaikymo nustatymo ir nepilnamečių vaikų materialiniam išlaikymui skiriamo tėvų įnašo paskirstymo klausimai, kaip ir panašūs su tėvų teisėmis susiję klausimai, turi būti sprendžiami vykstant skyrybų arba separacijos procedūrai.

63. Kadangi reikalavimas atsižvelgti į vaiko interesus yra imperatyvaus pobūdžio, jurisdikciją turintis teismas nustatomas tik pagal šį artumo kriterijų.

64. Todėl, atsižvelgiant į vaiko interesus, pagrindinėje byloje būtina paneigti Italijos teismo jurisdikciją ir pripažinti jurisdikciją valstybės narės, kurios teritorijoje vaikai turi nuolatinę gyvenamąją vietą, teismų, t. y. pagal Reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnio 1 dalį Anglijos teismų, taip pat turinčių jurisdikciją nagrinėti su tėvų pareigomis susijusias bylas.

65. Tai reiškia, kad esant tokiai situacijai, kaip susiklosčiusi pagrindinėje byloje, šalių galimybė pasirinkti jurisdikciją yra apribota. Šiuo atveju nėra nieko keisto ar nesuderinamo su pagrindiniais principais, kadangi pasirinkimo galimybė apribojama tėvų – šalių byloje – atžvilgiu, vadovaujantis jų vaiko (-ų) interesais.

IV – **Išvada**

66. Atsižvelgdamas į tai, kas pirma išdėstyta, Teisingumo Teismui siūlau į *Corte suprema di cassazione* pateiktą prejudicinį klausimą atsakyti taip:

1. 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje 3 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tuo atveju, kai iškeliama pagrindinė separacijos byla ir kartu keliamas reikalavimas dėl nepilnamečių vaikų išlaikymo, teismas, turintis jurisdikciją šioje separacijos procedūroje, turi jurisdikciją nagrinėti ir šį reikalavimą dėl išlaikymo pareigų.

2. Šiuo atveju, atsižvelgiant į vaiko interesus, teritorinė jurisdikcija turi būti nustatoma vadovaujantis artumo kriterijumi.